

Motion till riksdagen 2017/18:4124

av **Tomas Tobé m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2017/18:174 En mer heltäckande terrorismlagstiftning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bred översyn av lagstiftningen på tvångsmedelsområdet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till en översyn av Säkerhetspolisens behov av nya verktyg för att upptäcka och utreda terroristbrott, utöver hemlig dataavläsning, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen om preventiva tvångsmedel bör kunna användas i fler fall än i dag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska presentera lagförslag som skapar förutsättningar för att lagringen och överlämningen av trafikdatauppgifter fungerar när det gäller brott som hotar rikets säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vissa brott inom terrorismområdet, såsom offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Terrorhotet i Sverige ligger kvar på en förhöjd nivå. Säkerhetspolisens bedömning är att den våldsbejakande islamistiska miljön utgör det största hotet mot Sverige. Enligt Säkerhetspolisen finns omkring 3 000 våldsbejakande extremister i Sverige, varav drygt 2 000 personer härrör från den våldsbejakande islamistiska miljön. En relativt stor mängd människor har dessutom under de senaste åren rest till konfliktområden för att ansluta sig till terroristorganisationer, för att tränas för strid eller för att ingå i stridande grupperingar. Flera av de som har rest har återvänt eller vill återvända till Sverige.

Dessa individer har då med sig nya kunskaper, färdigheter och erfarenheter. De har typiskt sett ökat acceptansen för våldsanvändning och kanske även har en avsikt att begå terrorattentat.

Sveriges förmåga att motverka terrorism måste stärkas. Säkerhetspolisen, polisen och andra myndigheter måste ha förmågan att motverka och bekämpa terrorism. Detta kräver att det finns effektiva verktyg i det arbetet. Moderaterna har i flera sammanhang fört fram förslag som syftar till att öka Sveriges förmåga att möta terroristhotet. Sådana förslag återfinns bl.a. i moderata kommittémotioner i justitieutskottet och i konstitutionsutskottet. Där påpekas att det i Sverige saknas regler som innebär att ett svenskt medborgarskap kan återkallas för den som har dubbelt medborgarskap och som begått terroristbrott. Detta skiljer oss från länder som Tyskland, Danmark och Finland och bör ändras.

Vi vill även se över regelverket kring hur religiösa samfund finansieras. Det förekommer att det finns en direkt koppling mellan å ena sidan våldsbejakande extremister och å andra sidan ett religiöst samfund eller en förening där det predikas hat och radikala idéer. Dessa föreningar och samfund bärs i vissa fall upp av offentliga skattemedel, vilket är fel. I denna del har Moderaterna ett flertal förslag för hur detta ska stoppas och hur felaktigt utbetalda medel ska kunna återkrävas. Härutöver behöver fokus sättas på den externa finansiering, ibland från andra stater, som sker av vissa religiösa samfund och föreningar. Det är inte acceptabelt att det sker sådan finansiering som innebär att extrema uttolkningar av religiösa skrifter sprids som bidrar till radikaliserings och ökat hat i vårt samhälle.

Förslagen i propositionen

Det är angeläget att regeringen nu presenterar ett antal nya förslag på terrorismområdet för att Sverige ska kunna implementera EU:s terrorismdirektiv och tillträda tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism.

Ett svenskt deltagande i det internationella arbetet mot terrorism och våldsbejakande extremism måste ges högsta prioritet och är också ett sätt för Sverige att bidra till internationell säkerhet och stabilitet. Att bekämpa terrorism och våldsbejakande extremism är en grundförutsättning för att kunna uppnå säkerhet och stabilitet såväl globalt som regionalt och nationellt.

Den klara och uttalade målsättningen med all lagstiftning på terrorismområdet ska vara att den är så effektiv och träffsäker som möjligt samtidigt som människor som lagstiftningen inte är avsedd för eller riktar sig emot inte ska drabbas i negativ bemärkelse, eller om detta är oundvikligt, i vart fall i så liten omfattning som möjligt.

I regeringens förslag sker en utvidgning att terroristbrottet och därutöver nykriminalisering även i andra avseenden. Det påpekas i propositionen att detta medför att tvångsmedel kan användas i fler situationer än i dag, vilket i och för sig är riktigt. I många fall innebär både befintlig lagstiftning på terrorismområdet och förslagen i detta lagstiftningsärende att gärningar straffbeläggs på ett tidigt stadium. Detta innebär i sin tur att det kommer att föreligga en skyldighet att inleda förundersökning i fler fall än i dag och att – innan regeringen har presenterat nya lagförslag inom detta område – Säkerhetspolisens möjligheter att genom signalspaning få tillgång till underrättelseinformation kommer att begränsas ytterligare.

Frågan om Säkerhetspolisens tillgång till underrättelseinformation är under utredning (Ju2017/07406/LP) och förväntas redovisas senast den 1 oktober 2018. Som

en förutsättning för utredningen har angetts att de uppgifter som erhålls genom underrättelseinformation inte får användas i förundersökningar. Detta kommer i sin tur medföra att uppgifter som hade kunnat användas som bevisning inte kommer att kunna åberopas. Individer som på goda grunder kan bedömas ha gjort sig skyldiga till brott kommer därmed inte att kunna bli föremål för åtal och rättegång trots att det finns uppgifter som skulle kunna leda till fällande dom, om uppgifterna fick användas som bevisning. På sikt kommer det att bli nödvändigt att hantera denna fråga och hur rättssäkerhetsgarantierna ska kunna upprätthållas för den här typen av uppgifter.

Den slutligen avgörande frågan för om bekämpningen av terrorism med legala medel är framgångsrik handlar inte om huruvida det finns en stor mängd straffrättsliga bestämmelser eller inte. Den straffrättsliga regleringen är en grundförutsättning, men det avgörande för om någon kan lagföras eller inte är möjligheterna att säkra bevisning av tillräcklig kvalitet för att den ska kunna läggas till grund för en fällande dom. Därför är det i grunden inte tillfredsställande att regeringen nöjer sig med att konstatera att svensk rätt uppfyller kraven i EU:s terrorismdirektiv på ”effektiva utredningsverktyg”. Även om det är så i formell mening krävs det fler nya verktyg utöver hemlig dataavläsning.

Behovet av bevisning och tvångsmedel

Den tekniska utvecklingen går fort och nya möjligheter öppnar sig ständigt även för den som har onda avsikter. Detta kan leda till nya begränsningar för Säkerhetspolisen och polisen när de ska fullgöra sina uppgifter och mer specifikt när det gäller användningen av de hemliga tvångsmedel som finns att tillgå i dag.

Det bör därför tillsättas en utredning med uppdrag att inventera alla i dag föreliggande problem när det gäller möjligheterna att säkra bevisning, vilka tekniska problem som föreligger och om nuvarande lagstiftning på tvångsmedelsområdet står i överensstämmelse med dagens tekniska utveckling. Uppdraget för utredningen bör också vara att blicka framåt i syfte att om möjligt skapa framförhållning.

Vi anser således att regeringen ska ta initiativ till en bredare översyn av om nuvarande lagstiftning på tvångsmedelsområdet står i överensstämmelse med dagens tekniska utveckling samt redan känd kommande och förväntad teknikutveckling och vid behov återkomma med förslag till lagändringar och eventuell ny lagstiftning.

Vi anser även att regeringen ska ta initiativ till en översyn av Säkerhetspolisens behov av nya verktyg för att upptäcka och utreda brottslighet inom terrorismområdet, utöver hemlig dataavläsning för vilken remisstiden löpte ut den 6 mars 2018. En del i den åsyftade översynen är att överväga möjligheten att vid vissa grova brott inom terrorismområdet använda hemlig rumsavlyssning. Detta trots att minimistraflet för dessa brott är lägre än fyra års fängelse. Här kan nämnas offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte. Svårigheterna att utreda brott av dessa slag i kombination med det starka intresset av att de beivras gör det eventuellt motiverat att frångå huvudregeln om fyra års minimistraf.

En särskild del av tvångsmedelslagstiftningen är lagstiftningen om s.k. preventiva tvångsmedel som tillåter användningen av hemliga tvångsmedel för att förebygga och förhindra allvarliga brott. De nu aktuella reglerna finns i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott. Möjligheten att använda detta regelverk aktualiseras innan det finns förutsättningar att inleda förundersökning. Om det finns

förutsättningar för att inleda förundersökning ska i stället tvångsmedelsbestämmelserna i rättegångsbalken tillämpas.

Möjligheterna att använda lagstiftningen om preventiva tvångsmedel för att exempelvis förebygga terrorbrott bör ökas. Det bör vara tillräckligt att det föreligger en risk för de allvarliga brott som anges i lagstiftningen för att den ska kunna tillämpas. På så sätt kommer möjligheten till hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning i syfte att stoppa t.ex. terrorattentat att öka. Kravet på att åtgärden ska vara av synnerlig vikt för att förhindra brottsligheten bör dessutom förändras så att det räcker att en åtgärd kan vara av vikt för att förhindra brott, t.ex. ett terrorattentat. Slutligen bör en möjlighet att också besluta om hemlig rumsavlyssning inkluderas i lagstiftningen.

Datalagring

EU-domstolens förhandsavgörande avseende datalagring har slagit undan de generella förutsättningarna för datalagring och den svenska lagstiftningen som bygger på EU:s datalagringsdirektiv.

Nationell säkerhet och nationella skyddsintressen, såsom kvalificerad brottslighet som hotar rikets säkerhet, faller dock utanför EU:s kompetensområde. Det området omfattas därför inte av EU-domstolens förhandsavgörande avseende datalagring.

En utredning har tillsatts av regeringen som ska titta närmare på förutsättningarna för datalagring. Frågan är mycket angelägen att hantera skyndsamt. Regeringen bör därför snarast presentera lagförslag som skapar förutsättningar för att lagringen och överlämningen av trafikdatauppgifter fungerar när det gäller brott som hotar rikets säkerhet.

Vissa straffskärpningar

I dag framstår straffnivåerna för vissa brott inom terrorismområdet, dvs. de straffnivåer som straffskalorna omfattar, som orimligt låga. Straffskalorna kan inte sägas spegla brottens allvar. Dessutom skulle förändrade straffnivåer även öka förutsättningarna att använda hemliga tvångsmedel och därmed förbättra förutsättningarna för att brotten ska kunna klaras upp.

Vi anser att straffen bör skärpas väsentligt för exempelvis följande brott inom terrorismområdet: offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte.

När det gäller dessa brott bör spannet för straffnivåerna omfatta från fängelse i sex månader till fängelse i fyra år i stället för, som i dag, från fängelse i 14 dagar till fängelse i två år.

Vi vill även se en höjning av straffnivåerna för grova brott. Är brotten grova bör det dömas till fängelse i lägst två år och högst tio år, i stället för fängelse i lägst sex månader och högst sex år som gäller i dag. Detta skulle också innebära ett närmande till straffnivåerna i motsvarande lagstiftning i andra jämförbara länder.

Regeringen bör därför ta fram förslag i syfte att skärpa straffen för vissa brott inom terrorismområdet, såsom offentlig uppmaning till terroristbrott, rekrytering till terroristbrott, utbildning till terroristbrott, finansiering av terroristbrott och resor i terrorismsyfte.

Tomas Tobé (M)

Krister Hammarbergh (M)

Anders Hansson (M)

Pål Jonson (M)

Anti Avsan (M)

Ellen Juntti (M)